

розкрити їх потенціал та поліпшити якість. Екстер'єрні рішення у такому випадку дозволяють покращити комфорт при перебуванні в міському середовищі та зберегти баланс між природним та антропогенним чинниками. Якщо говорити про дизайн інтер'єру, то позитивний вплив від використання природного компоненту включає в себе поліпшення мікроклімату будівлі, естетичних властивостей, створення комфортного середовища для життя та діяльності людини, підвищення рівня благополуччя та здоров'я.

Література:

1. Павленко С. Блакитно-зелені можливості українських міст [Електронний ресурс] Центр перспективних ініціатив та досліджень. 2020. Режим доступу до ресурсу: <http://cpis.org.ua/blakitno-zeleni-mozhливosti-ukra%D1%97nskih-mist/>
2. Туманов І.М. Озеленення інтер'єру: методика наукового підходу. Науковий вісник. 2006. С. 251-256.
3. Aini Jasmin Ghazalli. Physical and Non-Physical Benefits of Vertical Greenery Systems: A Review. Journal of Urban Technology. 2019. №26. С. 1-26.
4. Friederike Well. Blue-green architecture: A case study analysis considering the synergetic effects of water and vegetation. Frontiers of Architectural Research. 2020. С. 191-202.
5. Hana Abdel. Forest Pavilion, The Forestias / Foster + Partners + TK Studio [Електронний ресурс] Archdaily. 2022. Режим доступу до ресурсу: <http://surl.li/bziuj>.
6. Hana Abdel. Tanatap Ring Garden Coffee Shop / RAD+ar (Research Artistic Design + architecture) [Електронний ресурс] Archdaily. 2022. Режим доступу до ресурсу: <http://surl.li/bziuk>.
7. María Francisca González. Spa Querétaro / Ambrosi I Etchegaray [Електронний ресурс] Archdaily. 2013. Режим доступу до ресурсу: <http://surl.li/bziun>.
8. PLANNING A GREEN-BLUE CITY. A how-to guide for planning urban greening and enhanced stormwater management in Victoria [Електронний ресурс]. 2017. Режим доступу до ресурсу: <http://surl.li/bziuq>.
9. Urban Park Jesse Owens [Електронний ресурс] // LANDEZINE. 2021. Режим доступу до ресурсу: <https://landezine.com/urban-park-jesse-owens-by-espace-libre/>.
10. What is biophilic design, and can it really make you happier and healthier? [Електронний ресурс] // Fast Company. 2019. Режим доступу до ресурсу: <http://surl.li/bziur>.

УДК 72.01

ВПЛИВ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА НА ЖИТТЄДІЯЛЬНІСТЬ ЛЮДИНИ

Савастру М.М., студ. гр. А-334

Науковий керівник – Кравцов Д.С., доктор філософії, асистент
(кафедра Архітектури будівель і споруд, Одеська державна академія будівництва та архітектури)

Анотація. Дана стаття розглядає вплив архітектурного середовища на психіку та сприйняття людини.

Архітектурний простір формує повсякденне життя людини і супроводжує її на протязі всього дня. Цей вплив означає взаємозв'язок предметно-просторового оточення із людиною. Можна зазначити, що архітектурний простір його насиченими зоровими елементами, впливає на психологічний стан людини, що в свою чергу впливає на психосоматичне здоров'я людини, її поведінку, інтелектуальний й соціальний розвиток. Особливої актуальності даний аспект взаємодії людини із оточуючим його архітектурним середовищем

набуває за сучасних обставин, коли перед вітчизняними архітекторами постає питання відбудування міст України.

Архітектурне середовище формується за багатьох причин та випадковостей природно-історичного характеру так, що у більшості випадків ці фактори роблять його більш емоційним та змістовним. Характер сприйняття архітектурного середовища визначається як його функціональною, семантичною та естетичною складовими, так й особливостями поведінки людини у відповідних обставинах, а саме: чи поспішає вона по справах, чи спокійно споглядає оточення, чи включена до напруженого ритму праці або відпочиває, як саме відпочиває, і т.д.

У процесі сприйняття архітектури важливу роль відіграє чуттєва інтуїція – здатність людини поставити себе на чуже місце, в процес чужого «Я», здатність до співпереживання творів мистецтва (Федоров, 1999). Архітектура сприймається через образ дії, співвіднесеного з образом середовища (Глазичев, 1991). Як зазначає О.В. Іконніков, сприйняття архітектури є дуже складним процесом, тому що в ній існує взаємодія утилітарних, естетичних та етичних цінностей, поєднання матеріального та духовного. Психологічні установки, культурний статус, діяльність та емоційний стан, надають сильний вплив на оцінку твору архітектури та формування його образу у свідомості людини (Іконніков, 1985). Людина в спілкуванні з архітектурою читає її твір очима свого соціально-культурного досвіду, своїх знань та цінностей [1].

Для кращого розуміння того, як впливає архітектура на людину, потрібно зрозуміти як саме людина сприймає світ. Зокрема, важливими для нас є наступні поняття:

Емоції – суб'єктивні реакції людини на дії зовнішніх та внутрішніх подразників, що показують оцінку значимості, та які виражаються у формі переживань. Емоції викликають та стимулюють дії людини, це результат еволюції. Деякі області мозку проявляють більшу активність, якщо людина стимулюється емоційно.

Сприйняття – це процес прийняття й перетворення інформації, що забезпечує відображення предметів та явищ зовнішнього світу. Воно буває навмисним та ненавмисним.

Праці Д. Бруннера та Л. Постмена показали, що сприйняття залежить у тому числі від мотивів, намірів та мети суб'єкта, тобто від внутрішніх факторів. Сформульовано три механізми вибірковості сприйняття:

- Принцип резонансу – не всі деталі, представлені у певному образі, є суттєвими для системи сприйняття. Результат розпізнавання визначається присутністю специфічних критичних особливостей у образі.

- Принцип захисту – якщо стимули суперечать очікуванням чи мають негативний зміст, вони розпізнаються гірше та сильніше спотворюються.

- Принцип настороженості – подразники, які можуть призвести до дисфункції психіки, розпізнаються швидше.

Емоційне сприйняття – це цілісний психічний відбиток різних об'єктів, подій та ситуацій, що становить людині певну значимість, пов'язані з формуванням емоційних образів цих ситуацій, який провокує в нього появу конкретного актуального емоційного стану. Тобто правильно спроектоване наповнення архітектурного середовища, навмисно впливає на емоційне сприйняття людини, що впливає на його поведінку і психологічне самопочуття [2].

Отже, можливо стверджувати, що архітектор програмує умови для сприйняття в середовищі різних об'єктів – людей, природних чи міських пейзажів, фрагментів архітектури. Для того, щоб програмувати потрібно розуміти, які потреби є у людей перед архітектурою.

Архітектурне середовище повинне вступити в діалог з людиною, спонукаючи її до співтворчості. Основними параметрами, впливаючими на емоційне сприйняття архітектурного середовища є:

- насиченість: стерсоутворюючі, екологічні, антропогенні фактори, перенасиченість подразниками тощо;

- участь середовища у розвитку, чи стримування соціальної взаємодії;

• орієнтаційний фактор: використання міста жителями у відповідності зі своїми представленими уявленнями та цінностями;

• естетика предметно-просторового середовища;

• культурно-освітній фактор;

• можливість участі у прийнятті рішень: як жителі сприймають конкретне рішення щодо розвитку їх довкілля та наскільки повна їх участь у таких рішеннях.

Поняття оптимальної активності сприйняття простору співвідноситься не тільки з наявністю в ньому візуально сприйманих символів, а й з мобілізацією сприйняття, ідентифікацією простору, активністю пошуку повідомлень у середовищі, що може бути протиставлено стану перцептивної монотонії, що виникає при надлишку простоти та «дефіциті вимірювань».

Існують протилежні якості суб'єктивних переваг основних архітектурно-просторових складових: розріджене – щільне, закрите – відкрите, вертикаль – горизонталь, правий план – лівий план, верхній план – нижній план.

У людини в процесі сприйняття середовища складаються образи еталони – архетипи середовища. Образна мова – образ місця у індивіда набуває типових характерних рис. Поряд з індивідуальними унікальними поняттями (суб'єктивна семантика) існують універсальні, типові поняття, властиві групам населення і загалом всім людям [3].

Наведені вище дані щодо сприйняття архітектурного середовища людиною свідчать про можливість як позитивного, так й негативного впливу оточення на її психіку. Як приклад такого негативного впливу можливо привести житловий комплекс Прютт – Айгоу, США (рис. 1). Критиці піддавалися монотонність та одноманітність житлових кварталів. Психологи й соціологи вказували на погані умови життя. Як виявилось пізніше – людині важливе уявлення про власний дім, гарантуючий безпеку, надійність, втілення власного «я». У 1972-1976 р. цей житловий комплекс повністю знесли, через злидні мешканців та жахливий рівень доступності у цьому районі [4].

Така ж участь була й у Кокран Гарденс (збудований у 1953, знесений у 2014 р.), Blumeyer Housing (збудований у 1967, знесений у 2015 р.), та ін. Причини зносу: великий рівень злочинності, люди покидали ці будови, було недостатньо коштів для їх утримання.

Завдяки дослідженням з приводу зносу великої кількості багатоповерхових будинків виявилось, що, наприклад у Прютт-Айгот через економію при будівництві знехтували дитячими майданчиками, зеленими зонами та ванними кімнатами на першому поверсі.

Проте, містобудування зазнало швидкого розвитку. Так, соціологи університета Іллінойса (Чикаго, США) під керівництвом Френсіса Куо та Вільяма Саллівана дослідили те, що насадження сприяють покращенню самопочуття мешканців і збільшують почуття захищеності та порядку.

Оскар Ньюман, який досліджував варіанти архітектурних рішень, зменшуючих рівень злочинності у житлових районах, видав теорію безпечного простору. У його роботах приведені графіки залежності рівня злочинності від поверховості житлової будівлі. Слідуючи ідеям Джейн Джекобс, викладеним у 1961 р., Оскаром Ньюманом було запропоновано наступні принципи формування житлового середовища:

1. Надання різним групам жителів просторів, які вони в стані найкращим чином контролювати і використовувати відповідно до свого віку, способу життя, соціалізації, походження, доходу та сімейної структури.

2. Житлове середовище має бути поділено на зони впливу та організовано сферами, стосовно яких проживаючі змогли б легко виробити психологічні установки господарів.

3. «Взаємодія» тих, хто всередині будівлі і тих, хто ззовні завдяки вікнам та спеціальним просторам.

4. Таке взаємне розташування житла (входу до них і т.п.), щоб поширити на ділянки вулиці вплив житлового середовища.

5. Використання архітектурних форм та ідіом, що давало б привід іншим сприймати її членів як неповноцінних і ізольованих.

Рис. 1. Житловий комплекс Прютт-Айгоу, арх. Мінору Ямасаїкі, США 1954-1955

Ці конкретні принципи вказують на проблеми поверховості будівель та організації житлового середовища середини ХХ сторіччя [5].

Наразі, за минулий час архітекторами було накопичено багато нового досвіду, отримало розвиток містобудування. Багато зроблено для покращення міського життя та створення умов для пішоходів, знижено пріоритет автомобільного транспорту. Роста інтерес до будівництва динамічних, багатофункціональних районів. Дорожньо-транспортна інфраструктура стала більш різноманітною, вжито низку заходів щодо забезпечення безпеки дорожнього руху.

Висновок. Архітектурне середовище є важливим аспектом життєдіяльності людини. На підставі наведених в статті даних, ми можемо стверджувати, що, будучи невід’ємною складовою повсякдення, архітектура впливає на життя та психологічний, емоційний стан людини. Вивчення та подальше застосування принципів та методів впливу на психіку людини засобами архітектури та містобудування дозволить зробити архітектурне середовище наших міст більш гуманним, сприяючим покращенню та підтриманню психосоматичного здоров’я його мешканців.

Література:

1. Вирва А.Ю. Восприятие архитектурных объектов городскими жителями: субъективно-семантический анализ: дис. канд. псих. наук: 19.00.01 – Московський державний ун-т. Москва, 2017. 287 с.
2. Рябов О.Р., Николаева І.В., Эмоциональное восприятие архитектурной среды. *Вестник Казанского государственного архитектурно-строительного университета. Психологические науки.* Казань, 2016. №1. С. 1-6.
3. Шилин В.В. Архитектура и психология: конспект лекций. Н. Новгород: Нижегород. гос. архит.-строит. ун-т, 2011. 66с.
4. Малич К. 5 ошибок архитектуры модернизма. *Arzamas*: веб-сайт. URL: <https://arzamas.academy/mag/354-modernism> (дата звернення : 02.05.2022).
5. Філіппов В.Д. Сент-Луїс та загибель архітектури модернізму. «Innovative project». 2016. №4. С.13-23.